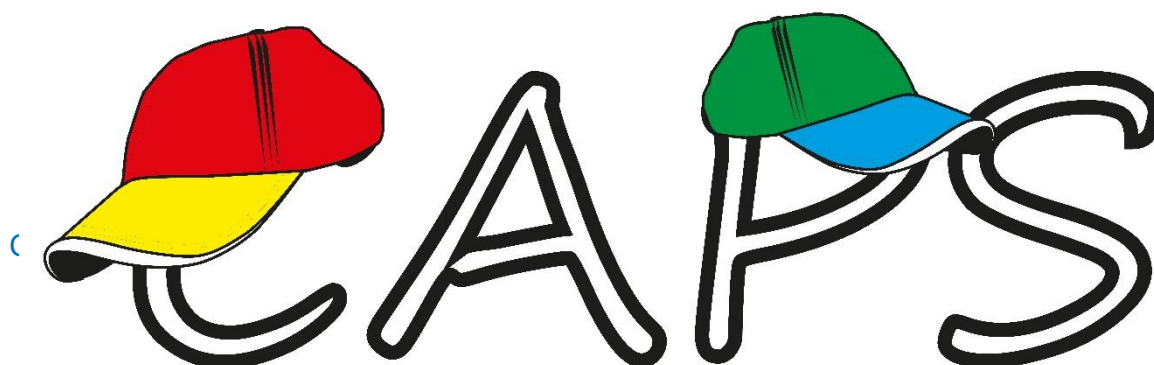

Dostupnosť hier na školách

Štátny adaptačný program

Slovensko

Podrobnosti: Názov IO1 / Aktivita Autor(i) Typ dokumentu Dátum	Dostupnosť hier na školách (CAPS) IO1 – Štátny adaptačný program v štátnom jazyku Ing. Mária Borvák, Mgr. Péter Urbán, PhD. správa (Slovensko) 15.07.2018
---	---

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Projekt bol financovaný s podporou Európskej komisie. Táto publikácia predstavuje stanoviská autora a Európska komisia nie je zodpovedná za ďalšie využívanie informácií obsiahnutých v príručke.

Obsah

0.	Pozadie programu	3
1.	Krátke zhrnutie výsledkov základného výskumu	4
2.	Krátke zhrnutie výsledkov terénneho výskumu	5
3.	Aplikácia v školstve	6
4.	Aktivity na strategickej úrovni.....	6
5.	Plán na rok 2018 a nasledujúce obdobie.....	8

Štátny adaptačný program – akčný plán

0. Pozadie programu

Hra je v živote detí jednou z najpodstatnejších súčastí zdravého duševného a fyzického vývoja a predstavuje stredobod záujmu, z ktorého vyplýva získavanie životných skúseností. Vzdelávací systém by mal preto prihliadať na dôležitosť hier a hravého prístupu v procese vzdelávania. Projekt CAPS – Dostupnosť hier na školách (z anglického originálu Childrens' Access to Play at Schools – pozn. prek.) v súlade s dlhoročnými skúsenosťami z Veľkej Británie vyvinul celoeurópske kritériá týkajúce sa priaznivého prostredia pre hru na školách. Štátny adaptačný program sa zaoberá prispôsobovaním a aplikovaním daných kritérií vo vzdelávacom systéme danej krajiny a obsahuje podrobné informácie o štátnom vzdelávacom systéme, čo bezprostredne umožňuje identifikovať oblasti vhodné na aplikáciu herných prístupov v rozvrhu a širšie i v celom priebehu celého učebného procesu. Očakávaným výsledkom je vytvorenie základu pre Kritériá kvality a Cvičebný plán, ktoré neskôr vzniknú v rámci projektu CAPS.

Štátny adaptačný program vychádza z viacerých zdrojov:

- Počiatočným bodom bol výskum zameraný na podrobné zmapovanie a pochopenie štátneho vzdelávacieho systému, zainteresovaných osôb a relevantných faktorov ovplyvňujúcich podobu vzdelávacieho systému v danej krajine.
- Vo februári 2018 tvorcovia programu v rámci študijného pobytu navštívili Veľkú Britániu, aby získali viac informácií o programe OPAL (z anglického originálu Outdoor Play and Learning – Outdoorové hry a učenie, pozn.prek.). Program OPAL je zameraný na zlepšovanie školského systému za pomoci špecializovaných mentorov. Cieľom pobytu bola tiež návšteva podobne zameraných projektov na juhu Anglicka.
- Následne sme vykonali terénny výskum v každej z partnerských krajín. Výskum predstavovali rozhovory, skupinové riešenie problematiky a možné uplatnenie herných prístupov na školách partnerských krajín.
- Na záver všetky zúčastnené partnerské krajiny vyvinuli svoj vlastný Štátny adaptačný program, konkretizujúci stratégie určené na dosiahnutie cieľa celého projektu.

1. Krátke zhrnutie výsledkov základného výskumu

Poskytnite krátke zhrnutie výsledkov z vášho základného výskumu vo svojom národnom jazyku.

Zákon č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon)¹ v znení neskorších predpisov je aktuálnou platnou normou pre materské, základné a stredné školy na Slovensku. V stručnosti sa dá povedať, že v tomto zákone sú stanovené všetky obsahové a formálne pravidlá fungovania vzdelávacieho procesu na Slovensku. Tzv. Štátny vzdelávací program (ŠVP) vymedzuje všeobecné ciele, kľúčové spôsobilosti (kompetencie) žiakov, rámcový obsah vzdelávania, ako aj rámcový model absolventa, rámcový učebný plan a rámcové učebné osnovy. Vydáva a zverejňuje ho Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Zákon však poskytuje školám možnosť profilovať sa pomocou Školského vzdelávacieho programu (ŠkVP). Školský vzdelávací program je prvou úrovňou participatívneho modelu riadenia škôl, kde sa zohľadňujú špecifické lokálne a regionálne podmienky a potreby. Školy pomocou ŠkVP môžu zaviesť:

- A. Učebné predmety, ktoré rozširujú a prehlbujú obsah predmetov zaradených do Štátneho vzdelávacieho programu
- B. Učebné predmety, ktoré si škola sama zvolí a sama si pripraví ich obsah
- C. Experimentálne overené alebo inovačné programy

Sústava škôl v SR vyzerá nasledovne:

- materská škola
- **základná škola**
- gymnázium
- stredná odborná škola
- konzervatórium
- **školy pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacím potrebami**
- **základná umelecká škola**
- jazyková škola

Náš projekt je zameraný na mládež vo veku od 6 do 14 rokov, čiže cieľovými inštitúciami sú základné školy, základné umelecké školy a školy pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacím potrebami.

Okrem štátnych školských zariadení existujú cirkevné a súkromné školy. Vzdelávanie v súkromných školách sa riadi tými istými zákonmi, ako vo všetkých

¹ <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/20170901>

školách a zaradením do siete škôl MŠVVaŠ vzniká každej súkromnej škole povinnosť mať svoj vzdelávací program zosúladený so Štátnym vzdelávacím programom, riadiť sa vzdelávacím štandardami, mať kvalifikovaných a odborne vyučujúcich pedagógov a zabezpečiť materiálne - technické, prevádzkové aj personálne podmienky vyučovania.

Z celkového počtu základných škôl je na Slovensku 1,9% súkromných základných škôl.²

2. Krátke zhrnutie výsledkov terénneho výskumu

Poskytnite krátke zhrnutie výsledkov z vášho terénneho výskumu vo svojom národnom jazyku.

Terénny výskum sme absolvovali pomocou fókusovej skupiny s rôznymi aktérmi školského systému (pedagógovia, rodičia, vedenie, školskí psychológovia, lektori neformálneho vzdelávania, vychovávatelia) a urobili sme aj individuálne rozhovory (riaditeľka, školská inšpektorka a expert). Terénny výskum potvrdil, že zákon pomocou školského vzdelávacieho programu dáva dostatočnú voľnosť školám na vytvorenie viac priestoru voľnej hry vo vyučovacom procese. Legislatívnu prekážkou môžu byť len bezpečnostné predpisy a nutnosť certifikátov na predmety, s ktorými sa deti hrajú. ("všetko, čo dávaš deťom, musia mať certifikát, že sú bezpečné"). Toto by neumožnilo získať od rodičov použité staré veci, hračky.

Terénny výskum ukázal aj rozdiel medzi mestskými a vidieckymi školami. Kým v malých mestách alebo na dedinách boli prítomné mnohé prvky voľnej hry (veľký dvor, deti sú v prestávkach vonku, rodičom nevadí, že deti sú špinavé, po obede majú veľa voľného času, kedy si oni sami môžu určiť s kým, čo a ako robia), v mestách – a hlavne v hlavnom meste – absentujú aj základné predpoklady (napr. majú veľmi malý dvor).

Naši opýtaní experti sa zhodli na tom, že viac než hmotné prekážky (nedostatok priestoru, nutnosť certifikátov na predmety a pod.) je kľúčové mentálne nastavenie vedenia školy, pedagógov a rodičov. Na spoluprácu odporúčali získať takú školu, kde vedenie je otvorené k alternatívnym metódam, tým pádom aj zamestnanci aj rodičia sú zvyknutí iné, než ponúka klasická škola.

Otáznikom vo focusovej skupine zostala rola playworkera: kto to môže byť, kto ho zaplatí a ako budú vyškolení? Na tieto otázky musí dať projekt odpovede, aby školy boli otvorené.

² Údaj z roku 2013. Zdroj: <https://sukromneskoly.blog.sme.sk/c/328188/9-mytov-o-sukromnych-skolach.html>

3. Aplikácia v školstve

(Napíšte, ktoré aktivity plánujete zahrnúť do svojho programu v rámci školského systému vo vašej krajine)

Na multiplier evente v máji 2018 2 riaditeľky prejavili záujem o program: jednej základnej školy v Kolárove a jednej základnej školy v Bratislave. V tej časti letných prázdnin, keď už nie sú na dovolenke, ale ani vyučovanie sa nezačalo, plánujeme navštíviť tieto dve školy a spraviť **diagnózu**: v akom stave je škola z hľadiska kritérií voľnej hry a aká je miera otvorenosti aplikovať program?

Na základe diagnózy spravíme návrh na adaptáciu programu. Výhodou dvoch pilotných škôl je, že budeme mať skúsenosti tak z hlavného mesta, ako aj z regiónu (Kolárovo má cca. 10 tisíc obyvateľov).

Všetky ostatné kroky závisia od výsledku diagnózy a následnej konzultácii návrhu na adaptáciu programu na týchto dvoch školách. Ako alternatíva máme na zozname ďalšie dve školy, ktoré sú dostatočne alternatívne na to, aby boli otvorené na účasť v pilotnom programe.

4. Aktivity na strategickej úrovni

Popíšte, aké aktivity máte v pláne (najmä na strategickej úrovni) pri propagácii a ovplyvňovaní vzdelávacích stratégií (napr. širšia aplikácia herných aktivít, lobovanie, ďalšie activity atď.).

(+ /- 1-2 strany)

Na strategickej úrovni je veľmi dôležité dostať myšlienku voľnej hry na školách do diskurzu, aby sa o tom začalo viac hovoriť v odbornej a laickej verejnosti. Preto plánujeme písať o projekte odborných časopisoch Katedra a [Dobrá škola](#). Prvú vydávajú vysokoškolskí pedagógovia z UKF v Nitre, kde študujú budúci pedagógovia. Druhá vychádza po slovensky, jej šéfredaktor je uznávaným expertom na školstvo, bol členom autorského tímu národného programu na reformu vzdelávania „Učiace sa Slovensko“.

Okrem písomnej formy propagácie myšlienky plánujeme aj osobne rozprávať o projekte na odborných fórach:

- Komenského inštitút: Komenského inštitút je inšpiratívnym priestorom pre pedagogických lídrov Slovenska. Jeho cieľom je poukazovať na významné problémy v slovenskom školstve a prostredníctvom praktických riešení realizovaných priamo učiteľmi ukázať možné cesty ich postupného prekonania. Zastrešuje ho nezisková organizácia Živica. Naplánovaná je návšteva zakladateľa Živice, Juraja Hipša a konzultácia o možnostiach

prezentácie projektu pre nový ročník Komenského inštitútu.

- Konferencia Učíme pre život: „Hoci vzdelávanie sa postupne mení a škola už nie je jediným miestom, kde ho môžeme získať, školské vzdelávanie stále zohráva kľúčovú úlohu. Medzi rodičmi a vo verejnosti často počúvame kritiku, že školy si pestujú a chránia svoj vlastný svet, oddelený od reality za plotom školského areálu. Konferencia Učíme pre život je určená predovšetkým tým, ktorí hľadajú cesty von z tohto chráneného šera či príšeria“ – tvrdia organizátori konferencie, medzi ktorými je aj jeden člen nášho advisory committee, Martin Kríž. V roku 2019 by sme chcel prezentovať projekt na konferencii a urobiť workshop pre pedagógov.
- Prezentácia projektu na UKF v Nitre budúcim pedagógom: v rámci seminára Rola triedneho učiteľa chceme ukázať študentom pedagogického smeru základnú ideu projektu a zoznámiť ich s pojmom playworker
- Prezentácia projektu na UK v Bratislave budúcim pedagógom: s UK nemáme vybudovaný taký partnerský vzťah, ale cez pôsobenie Pétera Urbána chceme dostať priestor aspoň na jednu prezentáciu projektu v rámci niektorého seminára
- Prezentácia projektu riaditeľom škôl: v máji 2018 sme spravili multiplier event pre cca. 30 riaditeľov a zástupcov riaditeľov základných a materských škôl. Podarilo sa nám to vďaka spolupráci so Zväzom maďarských pedagógov na Slovensku. V tejto spolupráci chceme pokračovať.

5. Plán na rok 2018 a nasledujúce obdobie

Poskytnite nám podrobný zoznam aktivít naplánovaných na tento rok a zbežný prehľad aktivít na nasledujúce roky.

Obdobie	Činnosť
Marec 2018	
Apríl 2018	
Máj 2018	multiplier event
Jún 2018	projektové stretnutie v Olomouci
Júl 2018	napísanie realizačného plánu na ďalšie obdobie
August 2018	diagnóza stavu na dvoch školách (Kolárovo, Bratislava)
September 2018	návrh adaptácie programu na dvoch školách a konzultácie návrhu s vedením školy Článok o projekte v časopise Katedra
Október 2018	Článok o projekte v časopise Dobrá škola Prezentácia projektu pre študentov UKF v Nitre
November 2018	Prezentácia projektu pre študentov UK v Bratislave
December 2018	
Január – Jún 2019	Účasť na konferencii Učíme pre život Tréning trénerov v rámci projektu
Júl – December 2019	
Január – Jún 2020	